

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК АҚ	ТМД	Ішкі бақылау
Саясат	ВК 20 01	1-ші бет 23-тен

«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Ішкі бақылау жүйесінің Саясаты

1. Тағайындалуы

Осы «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Ішкі бақылау жүйесінің саясаты (бұдан әрі – Саясат) «Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ-тағы (бұдан әрі – Қоғам) ішкі бақылау жүйесін құрудың негізгі қағидаттары мен мақсаттарын айқындайды, Қоғамның ішкі бақылау жүйесіне (бұдан әрі – ІБЖ) қатысушылардың рөлдерін, функцияларын және жауапкершілігін айқындайтын, процестерді құруға тәсілді айқындайтын Қоғамның ішкі құжаты болып табылады.

2. Әрекет ету аясы

Осы Саясат Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлеріне өз міндеттерін орындау және алға қойылған міндеттерді іске асыру кезінде қолданылады.

Осы Саясаттың негізінде Қоғамның еншілес, тәуелді және бірлесіп бақыланатын ұйымдарына олардың қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып, ішкі бақылау жүйесі бойынша өз саясатын әзірлеу ұсынылады.

Рев. №	Өзгертілген парақтар	Әзірленген	Келісілген	Бекітілген
0		ТМД директоры Палаткина О.А.	«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Басқармасының 2021 ж. «26» қазан №33/21 шешімі	Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ Директорлар кеңесінің 2021 ж. «18» қараша №14/21 шешімі

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	2-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

3. Мазмұны

1.	Тағайындалуы	1
2.	Әрекет ету аясы	1
3.	Мазмұны	2
4.	Терминдер, анықтамалар және қысқартулар	2
5.	Жалпы ережелер	3
6.	ІБЖ ұйымының мақсаттары мен міндеттері	3
7.	ІБЖ принциптері мен компоненттері	4
8.	ІБЖ қатысушылары және олардың өзара әрекеттесу тәртібі	7
9.	ІБЖ қатысушыларының рөлдері мен жауапкершілігі	9
10.	ІБЖ ұйымдастыру. Ішкі бақылауды жүзеге асыру тәртібі мен процедуралары	12
11.	ІБЖ жағдайы туралы басқару ақпараты	17
12.	ІБЖ тиімділігін бағалау	17
13.	Қорытынды ережелер	17
14.	Қосымшалар	
14.1	1-қосымша ІБЖ тиімділігін (бақылау ортасын) бағалау	19
14.2	2-қосымша Ішкі бақылаушының функционалдық міндеттері	23

4. Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

Осы Саясатта келесі түсініктер пайдаланылады:

1) **ішкі бақылаушы** – Қоғамның құрылымдық бөлімшесінің қызметкері, оның лауазымдық нұсқаулықтары негізгі міндеттерінен басқа өзінің құрылымдық бөлімшесі/қызмет бағыты/блогы/бизнес-процесі шеңберінде ішкі бақылаудың қосымша функцияларын жүзеге асыруды көздейді;

2) **Топ** – Қоғам және ЕТҰ;

3) **кепілдік картасы** – Топ ұйымдарының жеке тәуекелдерін бағалауға қатысты ІБЖ-ның екінші қатардағы бөлімшелерінің және басқа да мүдделі тараптардың жауапкершілік салаларын айқындайтын құжат;

4) **бақылау функциялары** – Қоғамның құрылымдық бөлімшелері ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін, тәуекелдерді басқару жүйелерінің, ақпараттық қауіпсіздікті, бухгалтерлік есеп пен есептілік берудің сенімділігін бағалау бойынша тәуелсіз тексеру және Қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес басқа да бірқатар бақылау функцияларын жүргізетін функциялар;

5) **мүдделер қақтығысы** — қызметкердің өзінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде шешім қабылдауы, шешім қабылдауға қатысуы немесе оның лауазымына байланысты қызметкердің жеке немесе материалдық мүдделерін қозғайтын немесе қозғауы мүмкін өзге де әрекеттерді жасауы, оның туысы және Қоғамның мүдделеріне әсер етеді немесе әсер етуі мүмкін жағдай;

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	3-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

6) **Басқару есептілігін қалыптастыру қағидалары** – тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі бойынша басқарушылық есептілікті қалыптастыру қағидаларын реттейтін ішкі нормативтік немесе оларды алмастыратын құжат;

7) **үш бағыттағы жүйе** – Қоғам қабылдайтын тәуекелдерді барынша азайтуға бағытталған іс-шараларды жүзеге асыру бойынша Қоғамның құрылымдық бөлімшелері арасындағы рөлдер мен өкілеттіктерді бөлуге негізделген тәуекел-менеджменті және ішкі бақылау жүйесін құрудың біріктірілген тәсілі;

8) **ішкі бақылау жүйесі (ІБЖ)** – Директорлар кеңесі, алқалы органдар, құрылымдық бөлімшелер және Қоғамның барлық қызметкерлері өз міндеттерін орындау кезінде жүзеге асыратын және Қоғамның мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған бақылау іс-шараларының/рәсімдерінің жиынтығы;

9) **құрылымдық бөлімше** — ұйымның ұйымдық құрылымына кіретін және белгілі бір қызмет саласына жауап беретін дербес бірлік;

10) **(УАО)** – Қоғамның Директорлар кеңесі, Қоғамның Директорлар кеңесі жанындағы Комитет, Қоғам Басқармасы, Қоғам Басқармасы жанындағы Комитет;

11) **Процесс қатысушысы** – жалпы процестің белгілі бір бөлігін жүзеге асыруға және қажетті аралық нәтижені қалыптастыруға жауапты құрылымдық бөлімшенің басшысы.

5. Жалпы ережелер

5.1. Осы Саясат Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарына сәйкес, сондай-ақ Қоғамның Стратегиясын, қызметті жүзеге асыру тәртібін, корпоративтік басқаруды, тәуекелді басқаруды реттейтін Қоғамның басқа да ішкі нормативтік құжаттарын, сондай-ақ Қоғам бизнесінің көлемін, сипаты мен күрделілігін және оның ұйымдық құрылымын, «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ Корпоративтік басқару кодексін ескере отырып әзірленген.

5.2. Осы Саясат Трэдвей комиссиясының Демеушілік ұйымдар комитетінің (COSO) ұсынымдарына, корпоративтік басқару, тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау, ішкі аудит саласындағы басқа да озық тәжірибелер мен стандарттарға сәйкес әзірленген.

6. ІБЖ ұйымының мақсаттары мен міндеттері

6.1. ІБЖ ұйымдастырудың мақсаты – Қоғамда ағымдағы нарықтық жағдайға, стратегияға, активтер көлеміне, Қоғам процестерінің күрделілік деңгейіне сәйкес келетін ішкі бақылау жүйесінің болуын қамтамасыз ету.

Ішкі бақылау – бұл Қоғамның уәкілетті органдары, құрылымдық бөлімшелері және Қоғамның барлық қызметкерлері өздерінің қызметтік

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	4-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

міндеттерін орындау кезінде жүзеге асыратын күнделікті қызметке кіріктірілген, мақсаты Қоғам қызметінің барлық бағыттары мен бизнес-процестеріне таралатын процесс. Компанияның стратегиялық және операциялық мақсаттарына қол жеткізетініне басшылыққа негізді кепілдік беру үшін тәуекелдерді жедел анықтау және алдын алу арқылы бизнесті ұйымдастыру процестерін жетілдіру болып табылатын процесс.

6.2. Қоғамның ІБЖ мақсаттарын іске асыруға бағытталған негізгі міндеттер мыналар болып табылады:

1) Қоғам қызметінің тұрақтылығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, оның ішінде тәуекелдерді, активтер мен міндеттемелерді басқарудың тиімділігін, активтердің сақталуын қамтамасыз етуді, ұзақ мерзімді перспективада Қоғамның активтерінің құнын және табыстылығын арттыруды және стратегиялық жоспарларды іске асыру;

2) Қоғамның ішкі және сыртқы пайдаланушылары үшін қаржылық, бухгалтерлік, статистикалық, басқарушылық және басқа есептіліктерді жасау мен ұсынудың сенімділігін, толықтығын, объективтілігін және уақтылығын сақтауын қамтамасыз ету;

3) тиімді ішкі ақпараттық ағындарды, коммуникацияларды құру және ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету;

4) Қоғамның Қазақстан Республикасы заңнамасының және басқа да юрисдикциялардың, халықаралық шарттар мен Қоғамның қызметіне әсер ететін талаптардың, ішкі нормативтік құжаттардың талаптарының сақталуын қамтамасыз ету;

5) Қоғам мен оның қызметкерлерін құқыққа қарсы қызметті жүзеге асыруға тартуға жол бермеу;

6) ішкі құжаттарда көрсету және мәмілелер жасау кезінде, Қоғам мен оның мүдделі тараптарының мүдделерін қозғайтын шешімдер қабылдау кезінде құрылымдық бөлімшелер мен қызметкерлер арасында белгіленген тәртіптер мен өкілеттіктерді сақтау;

7) Қоғам және/немесе Қоғам қызметкерлерінің қызметі процесінде туындайтын мүдделер қақтығысын шешу;

8) Қоғамның тәуекелдерді тиімді кешенді басқару бойынша талаптарды орындауы, тәуекел мәдениетінің лайықты деңгейін құру және қолдау, сондай-ақ тәуекелдер деңгейінің артуына әсер ететін факторлар туралы Қоғамның тиісті органдарын уақтылы хабардар ету.

7. ІБЖ принциптері мен компоненттері

7.1. Қоғамның ІБЖ келесі жалпы принциптерге негізделген:

1) Қоғамның барлық құрылымдық бөлімшелері мен қызметкерлерінің ішкі бақылау процесіне қатысу және басқарудың барлық деңгейлерінде күнделікті қызмет ретінде ішкі бақылауды ұйымдастыру;

2) қызметтің барлық бағыттарын және бизнес-процестерін ішкі

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	5-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

бақылаумен қамту және Қоғамның барлық бағыттары мен бизнес-процестері бойынша ішкі бақылау процедураларын реттеу;

3) үздіксіздік: тұрақты негізде ішкі бақылауды жүзеге асыру;

4) тұрақтылық: ішкі бақылау жүйесін және бірыңғай бақылау ортасын қалыптастыру талаптарын ескере отырып, Қоғам қызметін ұйымдастыру;

5) жүйелілік: тәуекелдер, бақылау процедуралары мен бизнес-процестер арасында белгіленген қарым-қатынастардың жауапкершілігін формальды бөлудің болуы, бақылауды тестілеу және анықталған ауытқуларды күшейтудің формальды процестерінің болуы;

6) бақылау мүмкіндігі: тәуекелдер, процестер, бақылау процедуралары және тексеру іс-шаралары бойынша құжаттаманың болуы;

7) тиімділік: ішкі және сыртқы аудит арасындағы үйлестіру, ішкі бақылау жүйесін аса маңызды тәуекелдерге бағдарлау (тәуекелге негізделген тәсіл), бақылау процедураларын барынша мүмкін автоматтандыру;

8) кәсіби қызметтің этикалық нормалары мен стандарттарын сақтау;

9) корпоративтік мәдениет пен «жоғарыдан үн» қалыптастыру, Қоғамның барлық деңгейлеріндегі басқару мен орындаудағы қызметкерлерге ішкі бақылаудың маңыздылығын атап көрсету және көрсету.

7.2. Қоғамның ІБЖ бес өзара байланысты құрамдас компоненттерден құрылған, олардың әрқайсысы COSO ұсынымдарын және ІБЖ енгізу бойынша басқа да озық тәжірибелерді ескере отырып, оларды іске асыру принциптеріне де сәйкес келеді (1-кесте).

1-кесте

№	Компонент	№	Принциптер
1	Бақылау ортасы – бұл басқару органы тарапынан бақылауды қоса жалпы Қоғам бойынша ішкі бақылауды жүзеге асыруға арналған базаны қамтамасыз ететін стандарттар, процестер және құрылымдар кешені.	1	Қоғамның Директорлар кеңесі, Қоғам Басқармасы, Қоғам басшылығы өздері әділдік пен этикалық құндылықтарға беріктіктің үлгісін көрсетеді.
		2	Қоғамның Директорлар кеңесі, Қоғамның Директорлар кеңесінің Комитеттері Қоғам Басқармасынан тәуелсіздік көрсетеді және ішкі бақылау жүйесінің әзірлеуін, енгізілуін және тиімділігін бақылауды жүзеге асырады. Қоғамның Директорлар кеңесі қолданыстағы ІБЖ-нің Директорлар кеңесі белгілеген оны ұйымдастырудың принциптері мен тәсілдеріне сәйкестігін және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін тиісті шараларды қабылдайды.
		3	Қоғам Басқармасы ұйымдық құрылымды, есеп беру желісін әзірлейді, Қоғамның мақсатына қол жеткізу үшін тиісті

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	6-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

			өкілеттіктер мен жауапкершіліктерді барабар бөледі. Қоғам Басқармасы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін құруды және оның жұмыс істеуін және ІБЖ саясатын іске асыруды қамтамасыз етеді.
		4	Қоғам білікті персоналды Қоғамның мақсаттарына сәйкес тартуға, дамытуға және ұстап қалуға бейімдігін көрсетеді.
		5	Қоғам Басқармасы ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуіне жауапкершілікті барлық мүдделі тараптар арасына ресми бөледі.
2	Тәуекелдерді бағалау – бұл Қоғамның мақсаттарына қол жеткізуге кедергі жасайтын сәйкестендіру, тану мен бағалаудың қарқынды, үздіксіз процесі.	6	Белгіленген мақсаттарға қол жеткізуге кедергі жасайтын тәуекелдерді сәйкестендіру, тану және бағалау мүмкіндігі үшін жеткілікті түрде айқын нақты мақсаттар белгілейді.
		7	Қоғам барлық елеулі процестер/ жобалар бойынша Қоғамның мақсаттарына қол жеткізуге кедергі жасайтын тәуекелдерді сәйкестендіреді, талдайды және сәйкестендірілген тәуекелдерді басқару әдістерін әзірлейді.
		8	Тәуекелдерді талдау кезінде айлакерлік және басқа да заңсыз қызмет ықтималдықтарын айқындайды.
		9	Тәуекелдерді талдау кезінде Қоғам мақсаттарға қол жеткізуге ықпал ететін соңғы ішкі және сыртқы өзгерістерді ескереді.
3	Бақылау іс-шаралары/рәсімдері, бақылауды жүзеге асыру қызметі және өкілеттіктерді бөлу – бұл күнделікті қызметке енгізілген және сәйкестендірілген, бағаланған тәуекелдерді Қоғамның мақсаттарына қол	10	Қоғам тәуекелдерді жол берілетін деңгейге дейін төмендетуге бағытталған бақылау және оларды басқа тараптарға беру іс-шараларын/ рәсімдерді (дизайнды) әзірлейді. Бақылау рәсімдерін құру кезінде құрылымдық бөлімшелер/қызметкерлер арасында өкілеттіктерді бөлу талаптары ескеріледі.
		11	Қоғам Қоғамның мақсаттарына қол жеткізуді қамтамасыз ететін ақпараттық технологиялардың/ ақпараттық

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	7-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

	жеткізуді қамтамасыз ететін жол берілетін деңгейге дейін төмендетуге бағытталған іс-шаралар.	12	қауіпсіздіктің жалпы бақылауын (дизайнды) әзірлейді. Қоғам регламенттеуші ішкі құжаттар, ұйымдастырушылық-өкімдік құжаттар арқылы бақылау іс-шараларын/ рәсімдерді енгізеді. Қоғам үш негізгі салалар бойынша бақылау рәсімдерін әзірлейді, бекітеді, ресімдейді және құжаттайды: операциялық қызмет, қаржылық есептілікті дайындау және Қазақстан Республикасы заңнамасының және Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарын сақтау.
4	Ақпарат және коммуникациялар – бұл Қоғамның мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті ақпаратты жинаудың, алмасудың, берудің үздіксіз процесі.	13	Қоғам ішкі бақылау жұмысының жұмыс істеуі үшін дұрыс, сапалы ақпаратты қалыптастырады және пайдаланады.
		14	Қоғам мақсаттар мен ішкі бақылауға жауаптылық туралы коммуникацияны қоса тиімді ішкі коммуникацияны жүзеге асырады.
		15	Қоғам ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуі үшін қажетті сыртқы коммуникацияны жүзеге асырады.
5	Мониторинг – бұл ішкі бақылау жүйесі компоненттерінің болуының немесе жұмыс істеуінің үздіксіз, күнделікті қызметіне енгізілген немесе бөлек бағасы.	16	Қоғам ішкі бақылау жүйесінің барлық компоненттерінің болуын немесе жұмыс істеуін үздіксіз немесе бөлек бағалауды жүзеге асырады.
		17	Қоғам ішкі бақылауды бағалайды және түзетуші шараларды әзірлеуге жауапты мүдделі тараптарды, соның ішінде Қоғамның Басқармасы мен Қоғамның Директорлар кеңесінің кемшіліктері туралы дер кезінде хабардар етеді.

8. ІБЖ қатысушылары және олардың өзара әрекеттесу тәртібі

8.1. Қоғам ІБЖ қатысушыларын үш желі бойынша анықтайды.

8.2. Бірінші желі Қоғамның барлық құрылымдық бөлімшелері/блоктарымен өз қызметіне қатысты қамтамасыз етіледі. Ішкі аудит бөлімшесі тек өз қызметіне қатысты бірінші желі ретінде әрекет етеді. Қоғамның барлық құрылымдық бөлімшелерінің/блоктарының басшылары өздері жетекшілік

ететін Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінде/блоктарында ішкі бақылауды ұйымдастыру және жүзеге асыру үшін жауапты болады.

8.3. Бірінші желідегі ішкі бақылау жүйесінің тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін, құрылымдық бөлімшенің/блоктың басшысы ішкі бақылау функцияларын орындайды немесе құрылымдық бөлімшеде/блокта тәуекел-үйлестіруші функцияларын біріктіре алатын ішкі бақылаушыны(ішкі бақылаушыларды) тағайындайды.

8.4. Ішкі бақылаушыны тағайындау кезінде құрылымдық бөлімше/блок қызметкерлерінің саны, қызмет түрлері және бизнес-процестердің күрделілігі ескеріледі.

8.5. Құрылымдық бөлімшенің/блоктың ішкі бақылаушысы орындайтын функциялар осы Саясатқа № 2 қосымшада көрсетілген.

8.6. Бөлімшенің/блоктың басшысы ішкі бақылаушы ретінде тағайындаған құрылымдық бөлімшенің/блоктың қызметкері тағайындалған күннен кейін 3 (үш) жұмыс күні ішінде ішкі бақылаушының функцияларымен танысуға және онымен келісетіндігін растауға тиіс.

8.7. Екінші желіні тәуекелдерді басқару бөлімшелері, комплаенс қызметі, заң бөлімшесі, персоналмен жұмыс бөлімшесі, қауіпсіздік бөлімшелері, қаржылық бақылау функцияларын жүзеге асыратын бөлімше және Қоғам қызметінің бағыттары бойынша бақылау функцияларын жүзеге асыратын басқа да құрылымдық бөлімшелер қамтамасыз етеді.

8.8. Екінші желідегі бөлімшелердің ең аз тізбесі Кепілдік картасында қамтылған және Қоғам қызметінің күрделілігі мен түрлерін, оның ұйымдық құрылымын ескере отырып кеңейтілуі мүмкін.

8.9. Ішкі бақылау жөніндегі құрылымдық бөлімше ішкі бақылау мәселелері бойынша қызметті үйлестіруді және әдістемелік қолдауды жүзеге асырады.

8.10. Ішкі бақылау жөніндегі құрылымдық бөлімше төмендегілерді жүзеге асырады:

1) Қоғамның ішкі бақылаушылар тізілімін жүргізу және жаңартып отыру. Ішкі бақылаушылар тізілімін жаңартып отыру мақсатында, құрылымдық бөлімшелердің/блоктардың басшылары ішкі бақылаушы тағайындалған/босатылған/ ауыстырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде ішкі бақылау жөніндегі құрылымдық бөлімшеге бұл туралы хабарлайды.

2) Қоғамның ішкі бақылаушылар ретінде тағайындалған қызметкерлерін ішкі бақылаушылар атқаратын функциялармен таныстыру.

3) Қоғамның Директорлар кеңесін және Басқармасын ішкі бақылау процесінде анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктер туралы, ішкі аудиттің аудиторлық есептерінен алынған ақпаратты ескере отырып, ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау нәтижелері туралы, сондай-ақ ішкі бақылау жүйесінде анықталған кемшіліктер туралы хабардар ету.

8.11. Үшінші желіні ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тәуелсіз бағалау

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	9-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	-----------------

арқылы ішкі аудит бөлімшесі қамтамасыз етеді. УКО шешімі бойынша үшінші желінің ролін орындау үшін сыртқы үшінші ұйым ұйымы тартылуы мүмкін.

9. ІБЖ қатысушыларының рөлдері мен жауапкершілігі

ІБЖ құру және жұмыс істеуі үшін Қоғам 2-кестеге сәйкес барлық қатысушылардың рөлдері мен жауапкершілігін бөледі.

2-кесте

Қатысушы	Жауапкершілік	Есеп берушілік
Қоғамның Директорлар кеңесі	Қоғамның ІБЖ тиімді жұмыс істеуін ұйымдастыру және қадағалау Тәуекелге бағытталған тәсілді пайдалана отырып, Қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін ұйымдастыру, мониторингтеу және бағалау. Қоғамда үш желінің құрылуы. ІБЖ саясатын бекіту.	Акционерлердің жалпы жиналысы
Қоғамның Директорлар кеңесінің Аудит жөніндегі комитеті	Ішкі бақылау жүйесінің сенімділігі мен тиімділігін қамтамасыз ету және оны одан әрі жетілдіру бойынша ұсыныстар қалыптастыру. Ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару мәселелері бойынша: а) ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйелерінің жай-күйі туралы сыртқы және ішкі аудиторлардың есептерін талдайды; б) Қоғамның ішкі бақылау құралдарының және тәуекелдерді басқару жүйелерінің тиімділігіне талдау жасайды, сондай-ақ осы және оған қатысты мәселелер бойынша ұсыныстар енгізеді; в) Қоғамның ішкі және сыртқы аудиторларының ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйелеріне қатысты ұсынымдарының орындалуына бақылауды жүзеге асырады; г) елеулі тәуекелдерді және бақылау мәселелерін және Қоғамның тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау бойынша тиісті жоспарларын қарау үшін Қоғам басшылығымен тұрақты кездесулер өткізеді;	Қоғамның Директорлар кеңесі

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	10-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

	<p>д) ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйелері бойынша Қоғамның саясаты мен рәсімдерін алдын ала мақұлдайды;</p> <p>е) ішкі бақылау және тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру бойынша Қоғам әзірлеген іс-шараларды (түзету қадамдарын) орындау нәтижелері мен сапасын талдайды;</p>	
Басшылық (Қоғам Басқармасы және Басқарушы директорлар)	Директорлар кеңесі бекіткен ішкі бақылау жүйесі туралы саясатты (ережелерді, қағидаларды) әзірлеу және енгізу, ІБЖ енгізуді, ішкі бақылау жүйесінің сенімді және тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз ету, ішкі бақылау процестері мен рәсімдерін жетілдіру және оның мониторингін қамтамасыз ету.	Қоғамның Директорлар кеңесі
Бірінші желі		
Процестердің иелері	<p>Процестерге/жобаларға тән тәуекелдерді анықтау және бағалау, бағалауды ескере отырып, анықталған тәуекелдерді азайту үшін ішкі бақылауды әзірлеу (жобалау). Қызметкерлердің бақылауды орындауын үздіксіз мониторингілеу.</p> <p>Лауазымдық нұсқаулықтар немесе ішкі нормативтік реттеуші құжаттар арқылы қызметтік міндеттеріне жүктелген бақылауды сапалы орындау.</p> <p>Екінші және үшінші желілердің бөлімшелерімен ақпарат алмасу.</p>	Жетекшілік етуші басшы/ Басшылық
Қызметкерлер	<p>Өзінің функционалдық міндеттерін орындау процесінде тәуекелдерді анықтау және бағалау.</p> <p>Лауазымдық нұсқаулықтар немесе ішкі нормативтік реттеуші құжаттар арқылы қызметтік міндеттеріне жүктелген бақылауды сапалы орындау.</p> <p>Екінші желінің бөлімшелерімен ақпарат алмасу.</p>	Тікелей басшы
Екінші желі		
Қоғамдағы ІБЖ жұмысын	Тәуекелдердің барлық (сандық, сапалық) түрлерін бағалаудың бірыңғай	Жетекшілік етуші басшы/

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	11-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

ұйымдастыруға жауапты бөлімше	<p>әдістемесін, тәуекелдердің барлық түрлеріне әрекет ету бойынша ұсынымдарды, тәуекелдердің қолайлы (сандық, сапалық) деңгейін анықтау әдістерін әзірлеу.</p> <p>Тәуекелді бағалау нәтижелерін жинақтау, шоғырландыру.</p> <p>Үшінші желі бөлімшесімен ақпарат алмасу.</p> <p>Ішкі бақылаудың бірыңғай әдістемесін әзірлеу.</p> <p>Дизайнның тиімділігін немесе іс-шаралардың/бақылау процедураларының операциялық тиімділігін тестілеу.</p> <p>Іс-шараларды/бақылау процедураларын жетілдіру бойынша ұсыныстар.</p> <p>ІБЖ мониторингі және басшылықты ақпараттандыру.</p> <p>Қоғам персоналын оқыту.</p>	Қоғам Басқармасы
Комплаенс бөлімшесі	<p>Комплаенс (сандық, сапалық) тәуекелдерін бағалау әдіснамасын, тәуекелге әрекет ету бойынша ұсынымдарды, тәуекелдердің қолайлы (сандық, сапалық) деңгейін анықтау әдістемелерін әзірлеу.</p> <p>Өзінің бақылау функциясы шеңберінде ішкі бақылау әдіснамасын әзірлеу.</p>	Қоғамның Директорлар кеңесі/ Аудит жөніндегі комитет
Подразделения, выполняющие контрольные функции	<p>Тәуекелдердің жекелеген түрлерін (сандық, сапалық) түрлерін бағалау әдіснамасын, тәуекелдерге әрекет ету бойынша ұсынымдарды, тәуекелдердің қолайлы (сандық, сапалық) деңгейін анықтау әдістерін әзірлеу.</p> <p>Өзінің бақылау функциясы шеңберінде ішкі бақылау әдіснамасын әзірлеу.</p>	Жетекшілік ететін басшы/ Қоғам Басқармасы
Үшінші желі		
Ішкі аудит бөлімшесі	<p>Аудит тексерулерінің нәтижелерін пайдалана отырып немесе ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бөлек бағалау түрінде ішкі бақылау жүйесін тәуелсіз бағалауды жүзеге асыру.</p>	Қоғамның Директорлар кеңесі

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	12-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

	<p>Екінші желінің бөлімшелерімен тәуекелдер/бақылаулар туралы ақпарат алмасу.</p> <p>ІБЖ жүйелі, дәйекті және тәуекелге негізделген тәсілді қолдана отырып, Топ ұйымдарындағы корпоративтік басқаруды, тәуекелдерді басқаруды және бақылау процестерін бағалайды және жақсартуға ықпал етеді.</p>	
--	---	--

10. ІБЖ ұйымдастыру. Ішкі бақылауды жүзеге асыру тәртібі мен процедуралары

Тиімді ішкі бақылау жүйесі Қоғамның уәкілетті органдары, құрылымдық бөлімшелері және барлық қызметкерлер өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде жүзеге асыратын күнделікті қызметке кіріктірілген процесс ретінде ІБЖ құрамдас бөліктері мен қағидаттарын іске асырумен қамтамасыз етіледі.

10.1. Басқарушылық бақылау және бақылау мәдениеті (бақылау ортасы)

10.1.1. Тиісті басқарушылық бақылау мен бақылау мәдениетін (бақылау ортасы) қалыптастыру арқылы тиімді ішкі бақылау қамтамасыз етіледі.

10.1.2. Қоғамның бақылау ортасы Қоғамның Директорлар кеңесінің, Қоғам Басқармасының ішкі бақылау жүйесін құруға және тиімді жұмыс істеуіне бағытталған жалпы көзқарасын, хабардарлығын және практикалық әрекеттерін сипаттайды.

10.1.3. Бақылау ортасын Қоғамның Директорлар кеңесі мен Қоғамның Басқармасы этикалық қағидаттарды, кәсіби қызмет пен корпоративтік басқару стандарттарын басшылыққа ала отырып, «жоғарыдан үн» белгілеу негізінде қалыптастырады, бұл олардың заңды күшімен бірге белгіленген міндеттер мен жауапкершіліктерді, Қоғамның басқару органының барабар бақылауын қамтамасыз етеді.

10.2. Тәуекелді идентификациялау және бағалау

10.2.1. Процесс иелері процеске қатысушылармен бірге процестің блок-схемаларының негізінде процесс тәуекелдерін және олардың кейінгі сараптамалық бағасын анықтайды.

10.2.2. Қоғамда ІБЖ жұмысын ұйымдастыруға жауапты құрылымдық бөлімше технологиялық тәуекелдерді анықтау және құжаттау процесінде әдістемелік қолдау көрсетеді және ұсынылған ақпараттың сапасын

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	13-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

бақылайды.

10.2.3. ІБЖ Қоғамға тән тәуекелдерді уақтылы анықтау мен бағалауды тұрақты негізде бақылауды және Қоғамның ішкі құжаттарына сәйкес елеулі тәуекелдерді азайту бойынша уақтылы шараларды қабылдауды қамтамасыз етеді.

10.2.4. Әрбір желі өз өкілеттіктері мен құзыреттері шегінде төмендегілерді қамтамасыз етеді, бірақ олармен шектелмейді:

1) тәуекелдерді бағалау барысында ішкі факторларды (Қоғамның ұйымдық құрылымының күрделілігі, оның қызметінің сипаты, персоналдың сапалық сипаттамалары, ұйымдық өзгерістер, кадрлардың тұрақсыздығы), сондай-ақ сыртқы факторларды (Қоғамның алға қойған мақсаттарына қол жеткізуге кері әсерін тигізуі мүмкін экономикалық жағдайдың және жалпы экономикалық және салалық саладағы жағдайдың, технологиялық инновациялардың өзгеруі;

2) Қоғам қызметінің жекелеген салаларындағы тәуекелдерді бағалауды жүзеге асыру;

3) Жаңа жобаларды, процестерді, технологияларды, операцияларды және қызметтерді Қоғамның ішкі құжаттарында олардың регламенті болған жағдайда Қоғамның енгізуі және жүзеге асыруы;

4) Қоғамның тәуекелдерге ұшырау деңгейіне әсер ететін факторлар туралы тиісті ішкі құжаттарда көрсетілген тұлғаларды (бөлімшелерді, уәкілетті органдарды) уақтылы хабардар етуді қамтамасыз ету.

10.2.5. Жаңа жобаларды, процестерді, технологияларды, операцияларды және қызметтерді енгізумен байланысты кез келген жаңа немесе бақыланбайтын маңызды тәуекелдер анықталған сайын ІБЖ түзетуге жатады.

10.3. Бақылау әрекеттері, рәсімдері және өкілеттіктерді бөлу

10.3.1. Бақылау әрекеттері мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) ішкі бақылаудағы кемшіліктерді, бұзушылықтарды, қателерді анықтау және жою мақсатында ОҚО жүргізетін бақылау;

2) құрылымдық бөлімшелердің басшылары жүзеге асыратын бақылау;

3) материалдық құндылықтардың физикалық болуын және оларға қолжетімділігін бақылау, материалдық құндылықтарды сақтауға арналған үй-жайларды қорғауды қамтамасыз ету;

4) белгіленген лимиттердің сақталуын тексеру;

5) құқықтар мен өкілеттіктерді келісу және беру жүйесі;

6) операциялар мен мәмілелердің бухгалтерлік есепте және есептілікте уақтылы және дұрыс көрсетілуін тексеру;

7) операциялар мен мәмілелерді орындау кезінде саясаттар мен процедуралардың сақталуын тексеру.

10.3.2. Міндеттерді бөлу шеңберіндегі бақылау әрекеттері мүдделер

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	14-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

қақтығысын және оның туындау шарттарын барынша азайтуға, заңсыз әрекеттер жасауға, сондай-ақ сол құрылымдық бөлімшеге және (немесе) қызметкерге мынадай функцияларды беруді болдырмауға ықпал етеді:

- 1) Транзакцияны авторизациялау;
- 2) Транзакцияларды есепке алу, бастапқы құжаттарды дайындау және операциялар журналдарын жүргізу;
- 3) Активке физикалық қол жеткізу;
- 4) Есепке алынған деректермен физикалық активтерді мерзімдік салыстыру.

10.3.3. Процесске байланысты келесі бақылау әдістері қолданылады:

- 1) қосарлы басқару («төрт көз» және «ортақ қол жеткізу» принципі):
 - «төрт көз» қағидасы операцияны есептеудің, рұқсаттың және құжаттаманың дұрыстығын тексеруге екінші қызметкерді тарту мақсатында бір қызметкердің жұмысын басқа қызметкердің тексеруін (мақұлдауын) талап етеді;

– «ортақ қол жеткізу» принципі екі немесе одан да көп қызметкер құндылықтар мен құжаттарды физикалық қорғауға бірдей жауапты болатын процедураны білдіреді. Жауапкершілік Қоғамның тиісті ішкі құжатымен белгіленеді, және барлық қызметкерлердің назарына жеткізіледі;

- 2) операцияларды талдау:
 - қате немесе рұқсат етілмеген операцияларды болдырмауға қатысты операцияны алдын ала талдау;
 - рұқсат етілмеген операцияны жүргізу фактісін анықтау мақсатында оны жасағаннан кейін кейінгі талдау;

3) операцияны кейінгі талдаудың тиімділігін қамтамасыз ету үшін талдауды жүзеге асыратын тұлға осы операцияны жүргізетін қызметкерлерден тәуелсіз болуы қажет;

- 4) персоналды бақылау және қателерді анықтау әдістеріне оқыту;
- 5) деректерді қорғауды қамтамасыз ету;
- 6) персонал қателерінен қорғауды қамтамасыз ету;
- 7) қателерді дер кезінде анықтау мақсатында оларды тексеру.

10.3.4. Бақылау әрекеттері мен таңдалған әдістердің тиімді үйлесімі негізінде процедуралар қалыптасады. Ішкі бақылау процедуралары – бұл Қоғамның мақсаттары, міндеттері мен жоспарларының орындалуына тиімді ішкі бақылауды қамтамасыз ету, стандартты емес операцияларды анықтау және жүргізу, сондай-ақ Қоғамның лауазымды тұлғалары мен қызметкерлері тарапынан тәуекелдер мен ықтимал заңсыз әрекеттердің алдын алу бойынша шектеу және болдырмау жөніндегі іс-шаралар мен әрекеттердің құжатталпен тіркелген жүйесі.

10.3.5. Бақылау процедуралары Қоғамның барлық иерархиялық деңгейлерінде жүзеге асырылады және мыналарға бағытталған:

- ықтимал тәуекелдер туындауының ықтималдығын төмендету;

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	15-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

- қателердің пайда болуын болдырмау және/немесе қателерді олар орын алған соң анықтау;
- қайталанатын және артық операцияларды анықтау және жою;
- кемшіліктер мен жақсарту бағыттарын анықтау;
- Қазақстан Республикасының заңнамасының және Қоғамның ішкі құжаттарының сәйкес келуін қамтамасыз ету;
- ІБЖ-ті одан әрі жетілдіру.

10.3.6. Бақылау рәсімдері мынадай сұрақтарға жауап беруі керек: кім, қандай мақсатта, қашан/қаншалықты жиі және не жасайды, бақылауды қандай құжат реттейді, бақылаудың жүзеге асырылуын қандай дәлелдемелер немесе құжаттар растайды.

10.4. Ақпарат және коммуникация

10.4.1. Ішкі бақылау позициясынан қаржылық, операциялық сипаттағы сенімді және егжей-тегжейлі ақпараттың және Қазақстан Республикасы заңнамасының, басқа да юрисдикциялардың, листингтік және өзге де нормативтік құқықтық актілердің белгіленген талаптарын сақтау туралы ақпараттың, сондай-ақ кіріс шешімдер қабылдауға қатысты оқиғалар мен жағдайлар туралы сыртқы нарықтық ақпарат қамтамасыз етіледі.

10.4.2. Ақпаратты жинау, талдау және оны белгіленген мақсатқа беруін қамтамасыз етуді көздейді:

- 1) УКО, бөлімшелер мен тиісті ішкі құжаттарда көрсетілген тұлғалар, шешімдер қабылдау және өз міндеттерін орындау үшін мәліметтер;
- 2) Қоғам ішінде және одан тыс ақпараттың тұтастығын, қауіпсіздігін және қолжетімділігін қамтамасыз ететін ақпарат ағындарының қолжетімділігі;
- 3) ақпараттық ағындарды және ақпараттық қауіпсіздікті басқаруға барабар бақылау.

10.4.3. Ақпараттық жүйелер мен техникалық құралдардың жұмыс істеуін ішкі бақылау олардың қауіпсіздігін, үздіксіз және үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылатын ақпараттық технологиялар жүйелерін бақылауды қамтамасыз етеді.

10.4.4. Ішкі бақылау позициясынан барлық операциялар мен мәмілелердің міндетті есепке алуы қамтамасыз етіледі.

10.4.5. Қаржылық ақпараттың уақтылығын, сенімділігін және жеткіліктілігін қамтамасыз етуді бақылау мыналарды тексеруді талап етеді (бірақ олармен шектелмейді):

- 1) Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік саласындағы заңнамасының, және ХҚЕС сәйкестігіне қатысты бухгалтерлік есепке алуды жүргізуді қамтамасыз ететін ақпараттық жүйелер;
- 2) бухгалтерлік есепті жүргізу мәселелері бойынша ішкі құжаттардың болуы;
- 3) операциялар мен оқиғаларды бухгалтерлік есепте хронологиялық

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	16-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

және уақтылы тіркеуді қамтамасыз ету;

4) синтетикалық (қорытынды) есептің аналитикалық (деталдық) есепке сәйкестігі;

5) бастапқы құжаттар негізінде бухгалтерлік жазбаларды жүргізу және бастапқы құжаттардың дұрыс ресімделуін және сақталуын қамтамасыз ету.

10.4.6. Информация и ее передача представляет собой процесс идентификации, документирования и своевременного доведения необходимой и соответствующей информации до сведения руководителей

АҚ Ақпарат және ақпарат беру – бұл қажетті және маңызды ақпаратты анықтау, құжаттау және басшылыққа дер кезінде жеткізу процесі.

10.4.7. Ақпараттық қамтамасыз ету және ақпарат алмасу жүйелеріне мыналар жатады:

- Қоғам қызметінің барлық маңызды аспектілері туралы ақпаратты қамтитын есептер мен хабарламаларды қалыптастыруды қоса алғанда, ақпаратты жинау, өңдеу және беру жүйесін ұйымдастыру;

- Қоғам ішінде, сондай-ақ еншілес және тәуелді ұйымдармен және үшінші тұлғалармен тік және көлденең коммуникативтік байланыстарды қамтамасыз ететін тиімді байланыс арналары мен құралдарын ұйымдастыру;

- белгіленген тәртіппен ішкі және сыртқы көздерден алынған ақпаратқа қолжетімділікті және сақталуын қамтамасыз ету;

- қызметкерлердің назарына Қоғамда қолданылатын қолданыстағы құжаттарды жеткізу.

10.4.8. Қоғамдағы ІБЖ жұмысын ұйымдастыруға жауапты құрылымдық бөлімше Қоғам қызметкерлерінің ішкі бақылау жүйесінің құжаттарына қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

10.5. Мониторинг және кемшіліктерді түзету

10.5.1. Қоғамның ІБЖ мониторингі тұрақты негізде бірінші және екінші желілермен, Қоғам Басқармасымен, ішкі аудит бөлімшесімен – жылдық аудит жоспарына сәйкес тексерулер арқылы немесе жеке бағалау нысанында жүзеге асырылады.

10.5.2. Барлық желілер деңгейлерде анықталған ішкі бақылаудағы кемшіліктер құрылымдық бөлімшелердің басшыларының назарына уақтылы жеткізіліп, тез арада жойылуы керек.

10.5.3. Ішкі бақылаудың елеулі кемшіліктері туралы ақпарат ішкі нормативтік құжатта белгіленген тәртіппен БҚҰ-ға жеткізіледі.

10.5.4. ІБЖ-ның барлық үш желісінің қатысушылары – процестердің бизнес иелері/бөлім басшылары, ІБЖ-да кемшіліктер, Қоғамның ішкі құжаттарында ішкі бақылау процедураларының тиімділігін қамтамасыз етпейтін кемшіліктер анықтаған жағдайда, Қоғамның процестеріне және ішкі құжаттарына өзгерістер енгізуге бастамашылық етуі керек.

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	17-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

11. ІБЖ жағдайы туралы басқару ақпараты

11.1. ІБЖ жұмысын ұйымдастыруға жауапты құрылымдық бөлімшесі ішкі бақылау бойынша жиынтық ақпаратты (есепті) УКО қарауына ұсынады.

11.2. Ішкі бақылау бойынша басқарушылық есептілік нысандары келесі ақпаратты қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

1) ішкі бақылауды жүзеге асыру процесінде анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктер туралы, сондай-ақ қабылданған шешімдердің нәтижелері немесе оларды жою жөніндегі шаралар туралы;

2) ішкі аудит бөлімшесінің аудиторлық есептерінен алынған ақпаратты ескере отырып, ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау нәтижелері туралы (бар болса);

3) ІБЖ-ны жетілдіру іс-шаралары туралы.

11.3. Бірінші және екінші желілерге жататын бөлімшелердің ішкі бақылау мәселелері бойынша басқарушылық есептілігін ұсыну тәртібі, нысандары мен мерзімдері ішкі нормативтік құжатта айқындалады.

12. ІБЖ тиімділігін бағалау

12.1. ІБЖ тиімділігін тәуелсіз бағалауды ішкі аудит бөлімшесі немесе сыртқы аудит өкілдері, оның ішінде корпоративтік басқару жүйесін диагностикалау шеңберінде жүзеге асырады. УКО шешімі бойынша ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін тәуелсіз бағалау үшін сыртқы үшінші тарап ұйымы тартылуы мүмкін.

12.2. Әрбір құрылымдық бөлімше тұрғысында ІБЖ тиімділігін бағалауды құрылымдық бөлімшелердің басшылары тоқсан сайынғы негізде жүргізеді. Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігін бағалау шкала бойынша жүзеге асырылады (осы Саясатқа № 1 қосымша).

12.3. Қоғамның Директорлар кеңесі басқарушылық есептілікті (ішкі бақылау жөніндегі құрылымдық бөлімшеден және екінші желідегі бөлімшелерден, Қоғам Басқармасынан, ішкі аудит бөлімшесінен алынған есептерді/ақпаратты қоса) қарау арқылы Қоғам Басқармасының осы Саясаттың орындалуының тиімділігін мониторингілеуді және бағалауды жүзеге асырады.

13. Қорытынды ережелер

13.1. Осы Саясат Қоғамның Директорлар кеңесімен бекітілуіне жатады.

13.2. Осы Саясатқа өзгерістер мен толықтырулар Қоғамның Директорлар кеңесінің шешімімен енгізілуі мүмкін.

13.3. Осы Саясатқа енгізілген өзгерістер мен толықтырулар Қоғамның барлық қызметкерлерінің назарына міндетті түрде жеткізіледі.

13.4. Осы Саясатты барлық құрылымдық бөлімшелер мен

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	ВК 20 01	18-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

қызметкерлер орындауы міндетті болып табылады және Қазақстан Республикасының заңнамасының өзгеруіне және/немесе осы Саясаттың мәніне қатысты ішкі құжаттарға өзгертулер енгізілуіне қарай жаңартылуға жатады.

13.5. Осы Саясаттың негізгі қағидаттары мен құрамдас бөліктерін іске асыру мақсатында Саясатқа қайшы келмеу және сәйкестік жағдайында, Қоғам ІБЖ енгізу және жетілдіру үдерісін егжей-тегжейлі сипаттайтын ережелер мен стандарттарды, басқа да ішкі нормативтік құжаттарды әзірлейді және бекітеді.

13.6. Осы Саясатпен реттелмеген мәселелер Қазақстан Республикасының заңнамасымен, басқа да қолданыстағы заңнамамен және/немесе Қоғамның ішкі құжаттарымен реттеледі.

14. Қосымшалар

14.1. 1-қосымша ІБЖ тиімділігін (бақылау ортасын) бағалау.

14.2. 2-қосымша Ішкі бақылаушының функционалдық міндеттері.

1-қосымша
(міндетті)

ІБЖ тиімділігін (бақылау ортасын) бағалау

Бақылау рейтингісі	Анықтама	Түсіндіру
Күшті	<p>Барлық процестер бақылауда тұр, проблемалық аймақтар жоқ. Ішкі бақылау сенімді және тұрақты. Бақылау ортасы <u>тиімді</u>, күшті.</p> <ul style="list-style-type: none"> - барлық маңызды тәуекелдерді анықтауға арналған құралдар бар - барлық маңызды тәуекелдер тиісті түрде жұмсартылады және тәуекел тәбетіне сәйкес басқарылады - жүйелі ақаулардың және ішкі бақылаудағы елеулі проблемалардың болмауы - ішкі бақылау құрылымы барлық маңызды тәуекелдерге қатысты сенімді және берік, барлық бақылау шаралары тиісті түрде жұмыс істейді - бизнес-процестер Қоғамның саясаттарына, стандарттарына және процедураларына сәйкес келеді. 	<p>Ішкі бақылаушы өзі бағынатын тұлғамен немесе ішкі бақылаушының функцияларын жүзеге асыратын бөлімшенің басшысымен келісім бойынша тек мынадай жағдайларда ғана <u>күшті</u> деген бағалауды көрсетеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәуекелдерді және/немесе процестік тәуекелдерді бағалау деңгейіне сәйкес төмен рейтингі бар оқиғаларды анықтаудың болмауы немесе жекелеген жағдайлары, - процестерде, жүйелерде, бөлімшенің ішкі құжаттарында қандай да бір проблемалардың, сәйкессіздіктердің, соның ішінде болмашылардың болмауы, - уәкілетті мемлекеттік органы, ішкі және сыртқы аудиторлардың, комплаенс бөлімшесінің тарапынан бөлімшенің қызметіне қандай-да бір ескертулерінің, санкциялардың және

		шектеулі ықпал ету шараларының болмауы.
Адекватты	<p>Барлық процестер бақылауда тұр, белгілі бір проблемалық сәттер бар. Бақылау ортасы <u>қолайлы</u>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - барлық маңызды тәуекелдерді анықтауға арналған механизмдер құралдары бар; - көптеген маңызды тәуекелдер тәуекел тәбетіне сәйкес тиісінше жұмсартылады және басқарылады; - басқаруда жүйе ақаулары жоқ, дегенмен кішігірім проблемалар болуы мүмкін; - ішкі бақылау құралдарының құрылымы сенімді, басқару шаралары елеулі тәуекелдердің көпшілігіне қатысты дұрыс жұмыс істейді, - бизнес-процестер көбіне Қоғамның саясатына, стандарттарына және процедураларына сәйкес келеді. 	<p>Ішкі бақылаушы өзі бағынатын тұлғамен немесе ішкі бақылаушының функцияларын жүзеге асыратын бөлімшенің басшысымен келісім бойынша тек мынадай жағдайларда ғана барабар бағалауды көрсетеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәуекелдерді және/немесе процестік тәуекелдерді бағалау деңгейіне сәйкес төмен бағаланған оқиғаларды жүйелі, қайталап анықталуы, - процестерде, жүйелерде, бөлімшенің ішкі құжаттарында қандай да бір күрделі және жүйелі проблемалардың, сәйкессіздіктердің болмауы, - қадағалау органдарының, ішкі және сыртқы аудиторлардың, комплаенс қызметінің бөлімшенің қызметіне қатысты шешімін таппаған ескертулерінің болмауы.
Жақсартуды талап етеді	<p>Белгілі бір проблемалық сәттер бар. Басқару ортасы <u>жақсартуды талап етеді</u>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - барлық маңызды тәуекелдерді анықтау үшін қолда бар тетіктер (құралдар), бірақ кемшіліктер болуы мүмкін; - көптеген маңызды тәуекелдер тәуекелге тәбетіне сәйкес тиісті 	<p>Ішкі бақылаушы өзі бағынатын тұлғамен немесе ішкі бақылаушының функцияларын жүзеге асыратын бөлімшенің басшысымен келісім бойынша бағалауды жақсартуды мынадай</p>

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	БК 20 01	21-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

	<p>түрде жұмсартылады және басқарылады;</p> <ul style="list-style-type: none"> - кейбір маңызды басқару құралдары бар, бірақ олар ешқандай жүйе ақауларына әкелмеді; - ішкі бақылау құралдарының құрылымын жақсартуды талап етеді және/немесе бақылау құралдарын олардың мақсатына сай дұрыс жұмыс істеуі үшін жақсартуды талап етеді; - Қоғамның саясаттарына, стандарттарына және процедураларына толық сәйкес келу үшін бизнес-процестер жақсартуды талап етеді. 	<p>қажет ететін жағдайларда ғана көрсетеді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тәуекелдердің және/немесе процестердің тәуекелдерін бағалау деңгейіне сәйкес орташа рейтингі бар оқиғалардың болуы, - кез келген болмашы, бірақ жүйелі проблемалардың, процестердегі, жүйелердегі, ішкі құжаттардағы сәйкессіздіктердің болуы, - бақылаушы органдардың, ішкі және сыртқы аудиторлардың, комплаенс бөлімшесінің қарастырылып отырған кезеңде жойылмаған, бірақ белгілі бір мерзімде жоюға болатын ескертулерінің болуы, оларды жою бойынша іс-шаралар жоспары бар.
Қанағаттанарлықсыз	<p>Бақылаудың айтарлықтай жетіспеуі, ауқымды проблемалық аймақтар. Бақылау ортасы әлсіз.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Тетіктер (құралдар) бар, бірақ маңызды тәуекелдерді бақылау және/немесе ажұмсарту үшін жеткіліксіз; - бақылау ортасында маңызды проблемалар бар, және олар бақылаудағы жүйелік сәтсіздіктерге әкелуі мүмкін; - ішкі бақылау құралдарының құрылымы көптеген маңызды тәуекелдерге қатысты әлсіз және берік емес, бақылау шаралары дұрыс жұмыс істемейді; 	<p>Ішкі бақылаушы өзі бағынатын тұлғамен немесе ішкі бақылаушының функцияларын жүзеге асыратын бөлімшенің басшысымен келісім бойынша мынадай жағдайларда <u>қанағаттанарлықсыз</u> баға береді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процесті тәуекелді бағалау деңгейіне сәйкес жоғары рейтингі бар тәуекелдерді және/немесе оқиғаларды анықтау және болуы;

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	ВК 20 01	22-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

	<p>- бизнес-процестер Қоғамның саясаттарына, стандарттарына және процедураларына сәйкес келмейді.</p>	<p>- жүйелі проблемалар, процестердегі, жүйелердегі, бөлімшенің ішкі құжаттарындағы сәйкессіздіктер;</p> <p>- қадағалау органдарының, ішкі және сыртқы аудиторлардың, комплаенс бөлімшесінің қарастырылып отырған кезеңде жойылмаған, оларды белгілі бір мерзімде жою мүмкін емес ескертулердің болуы.</p>
--	---	--

Рев. 0	2021 ж. «18» қараша	ВК 20 01	23-ші бет 23-тен
--------	---------------------	----------	------------------

2-қосымша (міндетті)

Ішкі бақылаушының функционалдық міндеттері

Ішкі бақылаушылардың функцияларына мыналар кіреді, бірақ олармен шектелмейді:

1) құрылымдық бөлімше қызметінің Қазақстан Республикасы заңнамасының және Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарына сәйкестігін тексеруді жүзеге асыру;

2) бөлімшенің/блоктың, оның ішінде Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарында, Өзара іс-қимыл туралы келісімдерде және бөлімшенің қызметін, оның тиімділігін және өзара іс-қимыл тәртібін және Қоғамның басқа құрылымдық бөлімшелерімен өзара іс-қимыл тәртібін айқындайтын міндеттері мен функцияларының іс жүзінде орындалуын тексеру;

3) құрылымдық бөлімшенің/блоктың басшысына Саясаттың, ішкі бақылауды жүзеге асыру тәртібін реттейтін басқа да ішкі нормативтік құжаттарды және Қоғамның ішкі құжаттарының талаптарын құрылымдық бөлімшенің сақтауына бақылауды жүзеге асыруда көмек көрсету;

4) қызмет бағыттары бойынша екінші және үшінші желілерді қамтитын құрылымдық бөлімшелермен өзара іс-қимыл;

5) құрылымдық бөлімше/блок қызметкерлерін заңнаманың, құрылымдық бөлімшенің қызметін реттейтін Қоғамның ішкі нормативтік құжаттарының талаптары туралы оқыту және хабардар етуді қамтамасыз ету мәселелерін үйлестіру;

6) бөлімшенің/блоктың қызметін жүзеге асыру процесінде анықталған бұзушылықтар мен кемшіліктер туралы ақпаратты жинау және талдау, оны Қоғамның уәкілетті тұлғалары мен органдарының назарына жеткізу, сондай-ақ оларды жою бойынша ұсыныстардың орындалуын бақылау.